

„EDINOST“

Izhaja enkrat na dan, razun nedelj in praznikov, ob 4. uri popoldne.

Naročnina znaša:

- za celo leto ... 24 kron
za pol leta ... 12
za četr let ... 6
za en mesec ... 2 kroni

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Po tobakarnah v Trstu se prodajajo posamezne številke po 6 stotink (3 nvd.); izven Trsta pa po 8 stotink (4 nvd.).

Telefon št. 870.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč.

Oglasi

se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale domači oglasi itd., se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, 11. nadstr.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinost“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Občni zbor in javni shod političnega društva „Edinost“ v Škedenju

dne 2. novembra 1902.

Govor drž. poslanca Spinčiča.

(Dalje.)

Gospod Koerber je koj ob otvorjenju parlamenta, dne 16. oktobra v prvi seji, podal svojo programatično izjavo in v tej izjavi je tudi naglašal urejenje jezikovnega vprašanja. Ali do danes ni prišlo do razprave niti o njegovi izjavi, niti o urejenju jezikovnega vprašanja, kamo-li do razprave o urejenju tega vprašanja v vsej monarhiji. Ko bi tudi prišlo do take razprave, kaj bi zamoglo priti iz tega? Slovani zahtevajo, kakor veste, enakopravnost! Če smo vsi za dajanje vojakov in plačevanje davkov, potem moramo biti vsi tudi za uživanje pravice! — Nemei, levčarji, kakor tudi naši Italijani pa so za nadvladje! Na eni strani pritiskajo Madjari, na drugi strani Nemei, tu v našem Primorju pa nekoliko Italijanov — na nas Slovane. Eni smo, za enakopravnost, drugi za nadvladje! Kako složiti to? Nemei so ozirom na jezikovno vprašanje vsi jedna veriga! V tem vprašanju ne delajo oni nikake razlike v bistvenosti, samo v taktiki za doseganje namenov so razlike med njimi. Najizmernejši med njimi so bili izdali tako imenovani binokostni program, v katerem stavljajo svoje zahteve v jezikovnem oziru. A kaj pa Vsenemei, ki so že v prvi seji parlamenta (da ne zakasnijo) postavili, kakor vedno delajo o vsakem zasedanju, predlog za uravnavo jezikovnega vprašanja? Prinesel sem vam tu seboj njihove paragrafe, ki so povsem kratki, da vidite, kakov apetit imajo Vsenemei! — Oni zahtevajo: Nemški jezik je državni jezik. — Vsak državni uradnik mora biti povsem sposoben državnega jezika v besedi in pismu. Dalje: Razprave v delegacijah in v parlamentu morajo biti samo nemške. Zakoni se imajo izdajati samo v nemškem jeziku. Nemški jezik je uradni jezik vseh državnih oblasti v notranjem in zunanjem službovanju (Klic: v davkarji?) V nemškem jeziku sestavljene vloge se imajo sprejemati od vseh oblastnih katekoli dežele (Klic: Tudi v Čičeriji?!). V nemškem jeziku ima se vršiti uradno občevanje med državnimi oblastmi in strankami; samo z onimi strankami in v onih pokrajinah, kjer so samo drugonarodni, zamore uradnik govoriti v njih jeziku, toda le z onimi, ki ne znajo nemškega jezika. Sile bodo samo nem-

ške, kjer ne bi se občina protivila temu. Ako so šole v drugem jeziku, bodisi ljudske ali meščanske, na učiteljskih in v obrtnih šolah, se ima vsaj eden predmet poučevati nemški. Na visokih šolah je vsaj iz jednega predmeta položiti izpit v nemškem jeziku. Vsi drugi deželni, odvetniški in notarski posli se imajo vršiti v nemškem jeziku! — — — To zahtevajo Nemei, sicer najskrajnejši, ali v verigi s temi so vsi Nemei! Da se ob takih odnosih ne more dovesti do tega, da bi se kedaj v parlamentu uredilo takovo vprašanje, to si že more misliti vsakdo. To uvideva menda tudi že Koerber sam, ko opazuje kako zbornice poslancev zaseda že od 16. oktobra t. l., ne da bi se bila do sedaj dotaknila niti jedne točke prvega dnevnega reda. Na dnevnem redu sta bila tedaj tiskovni zakon in neka sprememba gosposke zbornice o redu za zadruge. Ne samo, da je ta dnevni red ostal redotaknjen, marveč je še pred ta dva predmeta postavljena druga točka: razprava o Koerberjevi izjavi od 16. oktobra! A potem zakonska osnova o vojni obrambi. Ničesar torej se ni razpravljalo in ako tudi pride do razprave, ne more ista dovesti do ničesar. Sedaj se razpravljajo samo nujni predlogi; misli se pa, da v četrtek pride do razprave o izjavi — ali Bog ve, če pride?! — Koerber uvideva to in z jedne strani se zdi, kakor da mu je prav prišel neki načrt, ki je bil priobčen v novinah, po katerem naj bi se jezikovno vprašanje uredilo deloma v parlamentu, deloma pa v deželnih zborih. Njegova glasila so pisala, da v razpravi o njegovi izjavi poda Koerber izjavo, katera naj pomiri Čeha. Sicer pa da ne stori tega iz svoje volje, ampak po ukazu od neke druge visoke strani! Ali gospod Koerber tudi grozi. Bila je pri njem neka deputacija, ki je hotela vedeti, da-li bo sklenjena kaka podpora za utešenje bede v onih krajih, kjer je bila toča, suša in druge elementarne nesreče. (V ta namen se namreč vsako leto dovoljuje nekaj milijonov). Koerber pa je rekel: Jaz sem že pripravil dotični zakonski načrt, ali dam ga v razpravo še le t e d a j, ko preide parlament na dnevni red! Nekim starešinam parlamentarnih klubov je rekel g. Koerber zadnjič, da r a z p u s t i p a r l a m e n t, ako isti ne začne redno delovati od 14. t. m. Ali kdo se boji teh groženj?! Nkdo posebno, najmanj pa oni, proti katerim je to naperjeno. Ako bi se izvolil nov parlament, s tem bi se morda podaljšalo nekoliko (pa le za kratek čas) parlamentarno življenje, ali

vlada Koerberjeva s tem lekom ne bi ozdravila bolestnika. Kriza ne bi končala. Tu treba drugih lekov in temeljnih sprememb v notranji in zunanji politiki, ako se hoče, da se konča s sistemom nepravilnosti, ki vlada že stoletja in posebno še zadnja 10 letja. Ako se hoče storiti konec tej veliki borbi, ki traja, kakor sem že naglašal, že stoletja, treba drugih sprememb. Ako ne varajo nekateri znaki, se je začelo uvidevati to! In bilo bi res že čas. Mi že davno vidimo to, mi smo že davno opozorjali ozirom na naše odnose v Primorju; ali nas se je odbijalo, nas se odbija tudi danes. S tem pa je tudi nam danoo vedenje: mi m o r a m o s k r b e t i z a - s e! Seveda, mi nimamo orožja, nimamo veliko denarja! Mi imamo le dobro sree, ali imamo tudi nekaj sredstev! In ta sredstva moramo upotrebovati, da dočakamo dogodke, ki se bodo še vršili. Jaz se veselim, da se je kupila hiša pri sv. Jakobu v narodne svrhe; da se je kupila hiša za zavod v Rocolu, da se je kupilo zemljišče v mestu Trstu za »Narodni dom«; jaz se veselim Škedenja, kjer so isto storili, veselim se vsake posojilnice, ki se je ustrojila, veselim se vsake gospodarske zadruge, ki so jo ustanovili, vsake šole za naš narod v Trstu in Istri. To so za sedaj na sebi le malenkosti, ali s tem malim se moremo ponašati, ker je naše in nam tega ne more nikdo vzeti. Sicer se je v najnovejšem času zgodilo na Pruskem in na Madjarskem, da se narodu jemljejo tudi take stvari; ali tisto nasilje, ki vlada tam, se gotovo ne bo moglo dolgo časa vršiti. Na našem delovanju v malih stvareh nas pa vsikdar vodi tudi prepričanje, da imamo svojih bratov, da nismo sami mi Slovenci in Hrvatje v Trstu in Primorju, da imamo svojih bratov v drugih deželah, da imamo svojih daljnjih bratov po krvi in jeziku (Frečnično ploskanje in navdušeni živio-klici)... ki nas v skupnih naših nevoljah ne zapuste do propada vsega naroda. V tej zavesti, da imamo svoje brate, v mejsebojni ljubezni in neprestanem delovanju na narodnem polju, idimo naprej (Navdušeno pritrdjevanje) — In danes, ko je dušni dan, spominjamo se svojih milih in dragih pokojnih očetov, bratov, ki so živeli na teh tleh in jih branili! Spominjamo se pokojnih rodoljubov, ki so tu delali in se trudili za blagor domovine in naroda! In spominjamo se onih mučencikov, ki so radi svoje ljubezni do naroda trpeli proganjanje, zasramovanje in ječe ter prelivali

kri....! In s tem spominom v duši delajmo, kakor sem rekel, zložni, v ljubezni za narod svoj, za to ozemlje, katero smo podedovali od svojih očetov, naših starišev, da je ohranimo sodobnikom in našim potomcem! S to apostrofo je završil gosp. profesor Spinčič, a občinstvo mu je vnovič prirejalo slične ovacije kakor ob začetku govora. Dolgo je trajalo vrvenje, predno je mogel dr. O. Rybář — pozvan od predsednika — začeti svoj govor. (Pride še.)

Politični pregled.

V Trstu, 7. novembra 1902.

Državni zbor. Zbornica poslancev. — (Nadaljevanje večerajšnjega brzojavnega poročila.) Posl. Klofač je tako-le utemeljeval svoj nujni predlog radi postopanja z vojniki od strani vojaških zdravnikov: Znano nam je bilo, da se v vojski dogaja mnogo stvari, katere bi bile drugje nemogoče; ali nismo si mogli misliti, da obstoje vojaški zdravniki, kateri, mesto da bi ubogim bolnikom pomagali, iste naravnost morijo se svojim postopanjem. Naša naloga je torej, da kakor zastopniki ljudstva, odkrivamo zločine vojaških zdravnikov in skrbimo za to, da bo takemu postopanju enkrat konec. (Ploskanje.) Govornik je potem pripovedoval slučaj o strojevodji državnih železnic, Josipu Rousu, ki je, da-si težko bolan, moral iti letošnjega avgusta na vojske vaje v Plzenj. Spričevalo civilnega zdravnika o bolezni Rousa ni nič pomagalo. Da-si se mu je prav dobro poznalo, da je bolan na srečo, postopalo se je z njim na najsurovejši način. Vojaški zdravnik dr. Eischenschimmel ga je pahnil nekega dne skozi vrata, reki: »Lump, ti se delaš bolnega, dam te zapreti«. V Rokičanu so Rousa prijeli tako močni krči v srečo, da se je zgrudil na tla. Njegovi tovariši so tekli po višega vojaškega zdravnika dr. Krügelsteina, ali temu se ni ljubilo, da bi šel v vojašnico. O polunoči je Rous umrl. Jedno uro poprej (predno je Rous umrl) je viši zdravnik dr. Krügelstein vojakom indirektno zapovedal, naj Rousa nabijejo. Dejal je, naj mu denejo obkladke (»Umshläge«), a je pri tem pokazal z rokami, da so ga vojniki razumeli, kaj misli s tem, da misli namreč na (»Schläge«) udarce. Vojaki so se potem še posvetovali, da li je zdravnik menil, naj Rousa denejo v železje, ali pa naj ga samo nasprotni strani, na obrežju v grmovju, kar bi imelo izdati sovražnika. Čuti ni bilo do sedaj niti enega strela iz puške. Ko so tako par tednov vedno na enem in istem mestu čakali in prežali in strmeli na nasprotni breg reke, počeli so se vojaki smejeti in žvižgati. »Te Bure so si gotovo naši gospodje samo v fantaziji predstavljali«. Ko so vlaki v teku jednega tedna zopet privlekli par pešpolkov v tropičnih aniformah in so bili novodošli razpostavljeni bolj proti jugu, došlo je povelje za napad in proti jutru so imeli pričeti toli zaželjeno bitko. V tej noči so spali vojaki nekoliko bolje; vsakdo njih je sanjal o slavni zmagi in o slavi. Ko je navstalo jutro, bili so vsi navdani srčnostjo za boj. Dragonci 19. polka Nje Veličanstva bili so sredi noči vzbujeni in razposlani na razne strani za obrambo kril lastne čete, ako bi v slučaju možnosti, sovražnik napal iste. Vojaki so se posmehovali, a častniki so zmigavali z rameni, čudé se raznim, nepopolnim poveljem. No, ako se ima biti, no, potem naj se bje! In brezskrbno so odjahali nasproti nepoznanemu cilju. Po jednournem jahanju preko nasadov, ki je jako utrudilo konje, po-

Konec enega polka.

Po Jansovu poslovenil Leopold Modic. Pred štirimi meseci so bili dospeli v južno Afriko v radi, da bo to samo lep sprehod. A že o prihodu semkaj čuli so marsikaj, kar je nekatere strahopetee navdajalo strahom da so opustili lepe sanje in nade o slavi, katero bodo želi, nade o krasnih napadih in poginu sovražnika. No, seveda, moštvo 19.tega dragonskega polka nje Veličanstva kraljice se ni brigalo dosti za jednake govoriče in vesti, slabe vesti, ki so dohajale dan za dnem. Kadar pride vrsta na nje, da stopijo v boj, potolčejo sovražnike s čeladami.... Par dni pozneje so natovorili vlak z moštvom polka, do devet desetink skrčenega od morske bolezni. Vlak jih je vlekel skozi deželo, za katero se ni brigal niti eden njih. Par dni in par noči je pihal vlak mimo dobro obdelanih farm, zginjal sedaj v predor, a se zopet nshajal na visocih mostovih. Na nekem kraju se je vlak ustavil nekoliko dlje časa, nego po navadi, in vest, da

je bil par milj spredaj tir železnice razdejan od sovražnika, se je hitro razoesla od moža do moža. In prisegli so navdušeno, da, čim dube sovražnika v pest, bo moral isti drago poplačati storjeno škodo. A Buri niso imeli volje plačati tako brzo, in ostali so varno bolj v dalji, iz vida. Navadno so potem, ako niso dobili na vid Burov, obdolžili kakega Kafa, češ, da je oni zamorec raznesel lažnjivo vest o poškodovanju železničnega tira. A ni bila laž, tir je bil v resnici razrdt na več sto korakov daljeve, kar je napravljalo mnogo zamude. Tedaj so razdelili vlak na tri dele. Prvi del vlaka je vozil par kilometrov pred glavnim vlakom, da bo v slučaju napada žrtvovan samo oni sprednji del vlaka, ne pa ves vlak. Zopet je pihal vlak naprej ter dospel do reke, ali most, ki je služil za prehod, bil je popolnoma rsrdt. Vlak se je ustavil. Povelje je bilo sedaj: čakati. Konji dragoncev so bili v slabem stanu in vsak konjik je preklinjal, ako je razmišljal o krasnih paradah v domači zemlji. Čakali so in čakali. Vlaki so dovaževali do sem vsak dan po par eskadronov konjice

od polka in v teku enega tedna je bil konjiški polk skupaj, pripravljen v vsem za napad ali boj. Ko so dragonci prijahali prav do reke, katere ime jim ni bilo znano, ušli so že tu 3000 mož pehote na mestu. Imeli so čakati še par dni, dotlej, da bo skupaj ves oddelek armade, močan kakih 6000 mož. Konji so tudi sedaj še tu in tam povešavali glave, a vojaki se niso brigali za to; saj niso dospeli semkaj, da bi kakih tisoč konj poganjali in vedno strogali, kakor konjski pastirji, ampak da bodo slavno zmagovali! In bili so že na račun zmsge pijani veselja in pijače, katero so nekaj časa sem dobivali v nekotiki meri; ni bilo torej čudo, ako je polkovnik o priliki javil glavnemu poveljniku, da moštvo polka kar kopni po bitki. In glavni poveljnik je zadovoljno pokimal z glavo; kajti jednaka poročila je danes dobil od kakega pol dueata polkovnikov. Mej tem bila je armada — kolikor je je ravno tu bilo — zadovoljna gledati preko reke na nasprotno obrežje, kjer bi se, po njih misli, imel nahajati sovražnik. Vsak dan je solnce jednako pripekalo, noči so bile mrzle, temne, a oni niso mogli zapaziti ničesar na

nabijejo. (Vskliki zgražanja med češkimi radikali.)

Fressl: To je pes in ne zdravnik; ustreliti bi se ga moralo, ustreliti!

Klofač: Ko so Rousa vodili v zapor, prosil je svoje tovariše, naj mu dajo puško, da se ustrelji. Poklicati so morali slednjič civilnega okrajnega zdravnika, ki pa je našel Rousa že mrtvega. Nesrečnej je zapustil tri otroke. Ta slučaj ni le obžalovanja vreden pogrešek, marveč pravi umor. Ko se je radi tega uvela preiskava, zlorabil je stotnik Ramiseh svojo uradno oblast s tem, da je hotel pričeti pregovoriti h krivemu pričanju. (Ropot in nemir.) Ti, in posebno rezervist Mužik, pa se niso dali pregovoriti in so vzdrževali svoje izpovedbe. — Ali napravila se je še druga lumparija. Trdi se, da so v stotnikovo pisarno udrli tatovi, ki so odprli stotnikov predal.

Fressl: Častniki sami so kradli.

Klofač: In res, tatovi niso znali nič drugega odpreti, nego predal, v katerem je bil zapisnik o zadevi Rousa in niso našli nobene dragocenejšje stvari, od tega zapisnika. (Mejklje: Tatvina se je gotovo zgodila na povelje polkovnega poveljnika.) Kako je to, da taki zdravniki niso kaznovani? Dr. Eisenschimmel je bil jednostavno premeščen v Heb, dr. Krügelstein pa na Dunaj; oboja pa sta dobila boljše mesti. (Vskliki zgražanja med češkimi poslanci.) Govornik je naštel še več drugih slučajev, ko so vojaški zdravniki naravnost zakrivali smrt bolanih vojakov. Posebno kričeč je slučaj vojaka Karola Marvaneka v Pulji. Ta je imel tifus, a zdravnik ga ni hotel spoznati bolnim in je bil radi tega, ker se je prijavil bolnega, celó obsojen na 7-dnevno strogi zapor, poostren z železjem in postji. Tretji dan potem je ubogi Marvanek v zaporu v železju umrl!

O slučaju Rousa in še o drugih slučajih je govoril potem še poslanec Hybeš.

Domobranski minister Welsersheimb je izjavil, da se je v slučaju Rous uvela preiskava in da bodo eventualni krivci kaznovani. Oporekal je trditvi, da bi bil polkovni poveljnik ukazal ukrasti zapisnik. Pozival je potem zbornico, naj bo o presojanju pravična in je zavračal žaljenja vojske po poslancih, ki stoje pod varstvom imunitete in je dejal, da taka žaljenja padajo nazaj na tiste, ki so jih izrekli. (Burni protesti med češkimi poslanci.)

Klofač: V ogrskem parlamentu ne bi si minister upal tako govoriti; častniki govore na sramotno način o poslancih.

Fressl: Ljudstvo voli poslance in ne korporale!

Različni poslanci so ministra jako ojstro apostrofirali radi njegovih izrazov.

Na to je govoril posl. Fressl, ki je napadal način odgovora ministra Welsersheimba, ter ponovil trditve, da so zapisnik ukradli častniki sami in je navajal nove slučaje v dokaz nečloveškega postopanja vojaških zdravnikov z bolnimi vojaki.

Minister Welsersheimb se je opravičeval radi svojega izraza in zadržal, da ni imel namena razžaliti zbornice.

Posl. Glöckner je protestiral proti tonu, ki ga je ubral minister nasproti zbornici, in je spominjal poslednjega, da se nahaja pred izvoljenci ljudstva. (Burna pohvala.)

skakali so jezdec s sedel in razposlale so, za varnost, četnice na vse strani. Da si so malo verovali na vse to, bili so vseeno vznemirjeni in pogledi vseh so se obračali proti severu. Reke ni bilo več videti in niti ni se čulo najmanjšega šuma. Ni preostajalo drugega nego čakati, a v tej umetnosti so se bili že dobro izurili.

Že pred uro časa je izišlo sonce, ko je nenadoma, precej daleč za njimi, pričelo pokanje, grozno pokanje topov. Ves dragonski polk je krenil z glavo na ono stran, od koder se je čulo gromenje; konji vsega polka so obračali ušesa ter prenehali zvečiti seno. No, v četrtinki ure so se že vsi privadili na streljanje. Ali vsejedno so z napetostjo čakali, kaj bo. Bila je to za njih olajšava in mislili so si: »Vendar so bili Buri na nasprotni strani, kakor se je velelo, akoravno ni bilo videti ni jednega«. Sleherni dragonci je vzeli to kakor dar nebes, ker težko so že čakali spopada; menili so bili že, da so zastoj dopelji semkaj, da je vse samo šala bila.

(Pride še.)

Minister bi bil bolje storil, da bi bil bolj obširno odgovoril na obtožbe, nego da je kritiziral postopanje poslancev. (Daszynski: Ali kontingent rekrutov jim dovolite vsejedno! Zazworka: Seveda, bodo že patentirani patrijote skrbeli za to.)

Posl. Gniewosz je na to predlagal konec debate.

Predsednik je stavil ta predlog takoj na glasovanje in hitro izjavil, da je vsprejet.

Čehi in nemški radikali so burno protestirali proti temu. Mnogo njih je steklo k predsedniku in zahtevalo, naj se glasovanje ponovi. Vpili so, da je bilo glasovanje nezakonito.

Predsednik je skušal opravičevati svoje postopanje, a njegov glas so pokrili hrupni protesti. Slednjič se je moral predsednik udati in ponoviti glasovanje, o čemer se je izkazalo, da je večina poslancev glasovala proti predlogu.

V nadaljevanju razprave so potem govorili še češki poslanci Choc, Reichstalter in Klofač. Slednji je podal sledečo izjavo:

»Escelencia, Vi ste star gospod in jaz sem mladenič; ali jaz sem svobodno izvoljen zastopnik naroda, medtem ko ste Vi plačan general in ste po višem nalogu prišli semkaj. V imenu svoje stranke Vam izjavljam, da nobeden od države plačani človek nima pravice žaliti nas tu v parlamentu. Ako se še katerikoli dogodi kaj sličnega, vedli se bomo s takim ministrom na isti način, kakor se on vede usproti parlamentu.«

Zbornica je na to vsprejela nujnost Klofačevega predloga in predlog sam.

Zbornica je potem prešla k razpravi o nujnem predlogu posl. Kramarja in je nujnost vsprejela.

Na to je začela razprava o izvajanjih ministerskega predsednika dr. Koerberja glede ureditve jezikovnega vprašanja.

Govorila sta poslanca Pantuček in Ploj.

Posl. dr. Ploj se je pritoževal radi tega, da se še vedno ni odgovorilo na interpelacijo posl. Spiničica gledé rabe slovenskega oziroma hrvaškega jezika na tržaškem deželnem sodišču, ter glede tega, da vlada v istrskem deželnem zboru vedno le laško odgovarja na slovenske in hrvaške interpelacije. Govornik se je pritoževal tudi radi tega, da se še niso odobrili sklepi dalmatinskega deželnega zbora glede uvedanja hrvaškega uradnega jezika v dalmatinske urade. Slednjič je zahteval govornik, naj se uravnava jezikovnega vprašanja razvne tudi na južne pokrajine. — Na to se je seja prekinila.

Finančni minister je predložil računski provizorij za prvo četrtletje 1903. l. Češki poslanci pa zopet lepo število nujnih predlogov.

O položaju. Včeraj torej je mogla začeti v zbornici poslancev razprava o programatični izjavi dra. Koerberja, ki je toliko razburila češke poslance in vso češko javnost. To se je moglo zgoditi, ker so se vsi nujni predlogi umaknili Klofačevemu nujnemu predlogu v prilog o postopanju vojaških zdravnikov z vojaki, in pa v prilog predlogu Kramarjevemu, da se nujno razpravi o izjavi vlade. Razprava utegne zavzeti velike dimenzije, ker se gotovo pritegne v diskusijo ves kompleks jezikovnih razmer v vsej monarhiji. Opravičeni smo biti jako radovedni, da-li se v tej razpravi gospod Koerber »poniža« do kake izjave, ki bo imela namen potolažiti Čeha, ki bo imela namen — kakor se je nedavno izrazil dr. Herold — graditi Čehom zlat mostiček, ali pa bo vztrajal pri svoji metodi žuganja in postopanja s češkimi poslanci tako od gori doli? V obče je sodba taka, da praktičnega rezultata ni pričakovati nikakega od te razprave — k večjemu, ako bi kakor tak rezultat hoteli smatrati stari pouk, ki ga ta razprava gotovo prinese vnovič, pouk namreč, da z Nemci ob sedanjem njih zastopstvu in pod sedanjim vodstvom je absolutno izključen takov aranžment, ki bi le kolikor-toliko zadovoljil Slovane. Vsaka in tudi (po njih mnenju) najzmernejša ponudba, ki jo bodo eventualno stavili Nemci v tej razpravi, bo gotovo taka, da bo na Slovane napravljala utis, kakor da jo diktira sovražnik-zmagovalec. Kako naj pridemo do sporazumljenja, ako so pa vse poti tjakaj razdejane od poplave nemškega šovinizma, prepričanja namreč, da so Nemci predestinirani za gospodstvo v državi!

Ob takih dispozicijah v nemških vrstah bi bile nade doli blizu ničle celo tudi v slučaju, da je na vladi dispozicija za pravično uravnava jezikovnih razmer. Ali te dispozicije je ni tudi na vladi. O tem ne more biti dvoma za onega, ki pozna odnošaje gospoda Koerberja do nemških skupin in njegova popolno odvisnost od teh poslednjih. Ta zavisnost pa že sama vključuje nasprotstvo do vseh aspiracij Slovanov. Vsaki moment, ko morda dr. Koerber dela nekoliko milostneje lice na to zadnjo stran, je porojen le od hipne zadržge, ali poštena volja za rešenje razmer v zmislu pravičnosti, ta je popolnoma tuja tudi takim hipom. Dunajski zaupnik praške »Politike« zatrja, da je Koerber trdno odločen držati se svojega programa, to je, da hoče češkimi poslancem nastaviti nož na vrat: ali naj dovolje, da se jezikovno vprašanje »umakne za sedaj, ali pa naj dopuste, da se istoreši na podlagi Koerberjevih načrtov! Ravno to pa je gotovo, da Čehi ne privole ne v prvo, ne v drugo! Kakor ni možno »zapostaviti« bolečine, ki jo provzročita prizadeta nam rana, istotako ne bo hotel bolnik jemati zdravila, o katerem ve, da mu ne zmanjša bolečine, pač pa je možno, da mu jo še pomnoži. Gosp. Koerber noče storiti ničesar, kar bi res poravnalo krivico, ampak on hoče le, naj Čehi ne mislijo na to krivico, ker ima on svoje — državne potrebe! Zato pravimo, da tudi ta razprava o programatični izjavi Koerberjevi ostane — v najboljem slučaju — brez praktičnega rezultata; v drugem, slabšem, slučaju pa utegne še bolj ogorčiti čustva ter še bolj zagraditi pot do kakega sporazumljenja.

Deželnozbornske volitve. Na Avstrijo je prihrumela največa nesreča, po kateri si težko kedaj več opomore. In mesto dunajsko je popolnoma zapravilo svojo čast. Sramota, ki jo je doživel Dunaj, peče in žge v zadnjem kotičku Avstrije. Tako grozno nesrečo je prerokovala dne 4. t. m. »N. Freie Presse«, za slučaj, ako na deželnozbornskih volitvah v mestnih skupinah, ki so se vršile naslednjega dne, ne zmagajo svobodomiselnih stranke, izlasti pa, če tudi v notranjem mestu dunajskem zmagajo antisemitje.

In res, zgodilo se je tisto grozno: »barbarstvo« je zmagalo tudi v notranjem mestu! Zmagalo je sleparstvo... Zmagala je — tako vsklika danes nam došla »N. Fr. Presse« — stranka postreščekov in težakov. Vsi ti izbruhli jeze imajo na sebi viden znak notranje neverjetnosti in nemožnosti. Nočemo oprekatati, da se je Luegerjeva stranka v čim le možno veliki meri posluževala tistih volilnih sredstev, katerih se je mogla do dobrega naučiti od svojih sedanjih sovražnikov, ali ob takih večinah, kakoršnje so imeli na Dunaju malone vsi krščanske-socialni kandidati, pa že ne more biti res, da je zmagalo le sleparstvo. Tu so morali pač sodelovati drugačni vzroki! Istotako je smešno govoriti, da je zmagala stranka težakov in postreščekov! Tiste velike večine mogotev v notranjem mestu, ki so glasovali za antisemitske kandidate, pač niso vodili agitatorji — postreščeki. Tu je že poštenije, kakor govori drugi židovski list »Die Zeit«, ki se sicer tudi jezi radi izida volitev. Meni namreč: volileci so hoteli tako in s tem je treba računati!

»Neue Fr. Presse« je že pred volitvijo kakor sokrivce na moralnem polomu, ki da ga doživi dunajsko mesto po eventualni zmagi antisemitov, označala vse one, ki zakrivijo kakor si bodi poraz svobodomiselnih strank. No, mi menimo, da je židovsko-liberalni list pisal tako le v svoji gotovosti, da ne pride do takega poloma. Tisoče in tisoče, ogromno večino, je s tem obdolžil »barbarstvo« in sovražtva do kulture. Ali ni slutil, da je s tem izrekel najhujšo obtožbo na račun svoje lastne stranke! Ta stranka je leta in leta gospodovala na Dunaju... Večna sramota njej, da je ostavila toliko »nevednosti«, »barbarstva« in »fanatizirane surovosti«!

Ne, niso »barbari« in sovražniki kulture vsi oni, ki so glasovali za antisemitske kandidate. Tudi antisemitje v ožjem zmislu te besede niso vsi. Glasujejo pa z antisemiti, ker nočejo, da zopet zavlada tisti nemški liberalizem, ki ni ničesar sovražil bolj, nego — svobodo!

Danes volijo mestne skupine na Štajarskem in se vrše ožje volitve na Niže-Avstrijskem.

Iz ogrske zbornice. V včerajšnji seji ogrske poslanske zbornice je domobranski minister Fejervary predložil zakonski načrt glede

povišanja števila rekrutov, kateri načrt je kongruenten z onim avstrijskega domobranskega ministra Welsersheimba.

Posl. Ratkay (neodvisna stranka) je menil, da bi vlada po takim porazu (ker je morala odtegniti zakonski načrt glede pozivanja nadomestnih rezervistov pod orožje) morala odstopiti.

Domobranski minister Fejervary je branil vlado, na kar so njegov zakonski načrt izročili odseku.

Posl. Reich je izjavil, da bo glasoval proti temu zakonskemu načrtu. Trdil je nadalje, da bi kompromis z Avstrijo pomenjal propad Ogrske. Za Avstrijo in za monarhijo da ni vredno doprinositi žrtve. Proti sta govorila še poslanca Rakovsky in Meczösy.

Tržaške vesti.

Odbor pol. društva »Edinost« bo imel jutri v soboto ob 7. uri zvečer svojo prvo sejo.

Slovenski jezik v cerkvi. Pišejo nam: Ženin in nevesta, Slovence in Slovenka, sta se imela poročiti, zato sta hodila k veronauku v jezuitsko cerkev, pod katero župnijo spadata. Veronauk sta opravila v slovenskem jeziku in sta, ker ne znata laški (osobito ne zna nevesta niti besede, ženin pa le malo), prosila, naj ju poroče v jeziku, katerega umejeta, to je: v slovenskem jeziku!

Obljubilo se jima je, da jima bo ustrezno.

Minolo nedeljo, dne 2. t. m., ob 6. uri in nekaj minut zjutraj je bila poroka od začetka do konca v — laškem jeziku! Ko je svedenik vprašal poročenca, sta-li zadovoljna eden drugega, sta ta dva debelo gledala, dokler jima ni navzoči kum raztolmačil pomen vprašanja!

Župnik pri jezuitih je rodom Slovenec, (Ali kakov? Op. stav.), a duhovniki in cerkveniki niso znali, ali niso hoteli znati niti besedice slovenski!

Jako dvomljivo je, da-li je ta poroka veljavna po cerkvenih zakonih?! Mi dajemo to na znanje vladiki dru. Naglu, a zbiramo ob enem vse take podatke, da o svojem času prijavimo na cerkvenem mestu, kako se z nami postopa — v času »miru in pravičnosti«!!

Za osnovo slovenske oziroma hrvaške porote na deželnem sodišču v Trstu so odposlale nadalje občine Temnica, Naklo, Berje, Ožizla-Klanec prošnje na ministerstvo za pravosodje.

Povdariti moramo, da so doslej občine sodnega okraja komeanskega, ki se najpridneje oglašajo. Ali hočejo občine drugod zaostati?!

»Primorski list« piše o občenem zboru političnega društva »Edinost« v Škedenju:

»V nedeljo se je vršil v Škedenju pri Trstu občni zbor političnega društva »Edinost«, spojen z javnim shodom. Udeležba je bila, kakor poroča »Edinost«, jako mnogoštevilna. Govora gg. poslance Spiničica in dr. Rybafa sta bila vsprejeta z velikim navdušenjem. Pri zabavnem večeru po shodu govoril je tudi istrski dež. poslanec in dekan g. J. Kompare, kojega govor je istotako napravil na mnogoštevilno poslušalstvo globok utis. Vse prav lepo in mi smo prav hvaležni na tej simpatični notici! Veselje naše na tem pojavu simpatije je tem večje, ker je došel od glasila ljubega starega znanca in prijatelja vsem narodnim društvom v Škedenju, izlasti pa vrli »Veseli« — milega župnika don Cavalicha. Posebno bo vesel tudi gospod dekan Kompare na tem, da notica v »Primorskem listu« tako simpatično omenja govor gospoda dekana na svobodni zabavi. Ali kako bi bilo še le njegovo veselje, a-o bi bil »Primorski list« svojem ljubljencu s »C« in na »ich« v župnišču škedenjskem povedal tudi, o čem je govoril gosp. dekan in bivši kapetan v Škedenju!!

In kaj bi še le dali Škedenjci, ako bi mogli gledati, kakove obraze dela njihov župnik radi govora gospoda Kompareta!

No, pa saj še ni vseh dnevov večer in tudi »Primorskega lista« utegne iziti še marsikaka številka! Kar ni bilo v tej, moglo bo biti v prihodnji številki.

Nesreča v svobodni luki. Kolodvor državne železnice v svobodni luki se razteza do blizu Barkovelj. Tu blizu Barkovelj se razdelja blago, došlo ali po južni ali po državni železnici, da se odpošlja, kamor je namerjeno.

V ta namen prihaja oziroma odhaja po štirikrat na dan vlak južne in enkrat vlak

državne železnice na rečni prostor blizu Bar-
kovelj. Ko pa so večerj blago, došlo ob 6.
uri z vlakom južne železnice, ob 7. uri vo-
zili v svobodno luko, se je pripetila huda ne-
sreča. Ne ve se na kak način, je neki člo-
vek — menda je sodar, ker je imel pri sebi
kladivo in sekuro sodarjev — prišel pod vo-
zove. Prva dva moža, ki sta spremljala vlak,
nista ničesar opazila, tretji pa je zapazil, da
je človek pod vozovi. Dal je hitro predpi-
sano znamenje in s tem preprečil, da stroj ni
šel preko nesrečencea, ker isti bi ga bil go-
tovo popolnoma zmečkal, ker je prirejen jako
nizko. Ko so nesrečencea izvlekli iz pod vo-
za, videli so, da ga ni prišla nobeno kolo.
Poklicali so zdravnika z zdravniške postaje,
ki je konstatiral, da ima zlomljeno pravo
roko; iz desnega ušesa in nosnice mu je
tekla kri ter mu je bila sploh vsa desna stran
otečena. Po tem se sodi, da je hotel preko
voza (kjer je zavora) na drugo stran, a se
mu je kako spodrsnilo, da je padel doli med
voze.

Tu moramo pripomniti, da so ljudje v
tem pogledu sploh jako lahkomišljeni in več-
sih tudi — nagajivi. Da si je strogo prepo-
vedano pod kaznijo, stopati na železnične vo-
zove, dokler se isti še premikajo, vendar
imajo v svobodni luki toliko železnični or-
gani kolikor redarji da za dan polno posla,
da odganjajo ljudi od premikajočih se vlak-
ov. In še tako se dogaja vsaki hip, da se
ljudje pregrešajo v tem pogledu, tako, da ne
bo nič čudnega, ako se danes jutri dogodi
prav velika nesreča. Zato smatramo za svojo
dolžnost, da posvarimo naše ljudi, naj se po-
kore opominom poklicanih organov in naj ne
silijo sami — bodi iz lahkomišljenosti, bodi
iz nagajivosti — v nesrečo, oziroma naj ne
spravljajo svojega življenja v nevarnost.

P. S. Pozneje smo doznali, da je bil
nesrečencea 40 letni težak Ivan Mišič iz ul.
Boseo in da je po polnoči v tukajšnji bolni-
šnici umrl.

Iz pred naših sodišč. — Stari Anton
Gugnaz (Gonjač) iz Pomjana je živel v ved-
nem prepiru se svojima sinovoma: 30 letnim
Josipom in 25-letnim Antonom. Dne 9. sept.
t. l. sta sinova po nekem sporu z očetom
grozila istemu. Naslednjega dne pa se je
stari Gugnaz napotil proti Kopru, da na ta-
mošnjem okrajnem sodišču ovadi svoja sinova.
To sta ista izvedela, valed česar sta pričako-
vala očeta na poti in ga skušala pregovoriti,
da bi ju ne ovadil. Ker vse nagovarjanje ni
izdalo ničesar, zagnala sta se besna sinova na
očeta, ga pretepla in ranila. Radi tega čina
bila sta večerj pred tukajšnjim deželnim so-
diščem obsojena: Anton na 4- in Josip na
5-mesečno težko ječo.

Sodni dvor je obsodil nadalje potoval-
nega agenta Josipa Ottoničerja na 5-mesečno
težko ječo, ker je isti svojemu bratu, ka-
teri mu ni hotel dati denarja, grozil, da ga
ustrelil.

Sledajič je bil zidar Fran Korošec ob-
sojen na 3 mesečen zapor, ker je nekemu
svojemu tovarišu ukradel srebrno uro z ve-
rižico vred, kar pa je bilo skupaj vredno
manj nego 10 kron.

Poskus umora. Včeraj zjutraj priveden
je bil v tukajšnji bolnišnici 25 letni Marko
Damjan iz Motovunske občine; bil je obstre-
ljen na levi roki. Ko je šel namreč predsi-
noči ob 9. uri zvečer domov, ustrelil je nanj
izza nekega drevesa 24-letni Marko P. in ga
ranil v roko. Na Damjanovo upitje so pri-
tekli skupaj vaščani, ki so ranjenega odvedli
na njegov dom, kjer mu je nekoliko pozneje
neki zdravnik podelil prvo pomoč. Damjan
pravi, da mladenič, ki ga je obstrelil, ni
imel z njim nikakega navskrižja in ga je
bržkone zamejnal s kom drugim.

Dražbe promičnin. V soboto, dne 8.
nov. ob 10. uri predpoludne se bodo vsleu
naredile tuk. e. kr. okrajnega sodišča za o-
vilne stvari vršile sledeče dražbe promičnin:
ulica Amalia št. 8, hišna oprava; ulica Ca-
vana št. 8, glasovir; ulica Pescheria vecchia
št. 7/III, hišna oprava; Škorklja št. 296,
konj; ulica Valdirivo št. 19 in Škorklja št.
296, hišna oprava, oprema v zalogi in štrik
za konje in vozi; ulica delia Guardia št. 4,
hišna oprava.

Vremenski vestnik. Včeraj: toplomer
ob 7. uri zjutraj 9^o0 ob 2. uri popoludne
15.—C. — Plakomer ob 7. uri zjutraj 767.6
— Dases plima ob 2.10 predp. in ob 11.38
pop.; ošeka ob 6.35 predpoludne in ob 6.22
popoludne.

Društvene vesti.

Za »Narodni dom« je podarila rodo-
ljubna družina Jakoba Vatovca, trgovca v
ulici Valdirivo št. 11, kakor sledi: gospice:
Štefanija Vatovec 1 K, Ana Vatovec 2 K,
Valerija Vatovec 3 K, Olga Vatovec 4 K,
gospa Katarina Vatovec 5 K in gosp. Jakob
Vatovec 10 K. Skupaj 25 K.

Tej znano-vrli družini izrekamo hvalo
in jo ob enem stavljamo v izgled vsem na-
šincem.

Vesti iz ostale Primorske.

Neverjetno! Našim čitateljem je znano,
da je glasoviti Krstič uložil prošnjo, naj mu
dovole, da svojo v Trstu prisojeno mu kazeno
odsedi na okrajnem sodišču na Voloskem,
in znano jim je tudi, da so oblasti ugodile
tej prošnji.

To pa bodo sedaj gledali naši čitatelji,
ko bodo čuli (posnemljemo iz »Naše Sloga«),
da je Krstič, ko je prišel čas za nastop
kazni na Voloskem, uložil novo prošnjo za
odloženje nastopa kazni, katero prošnjo je
utemeljil, rekši, da je uložil prošnjo na Njeg.
Veličanstvo, da mu isto odpusti kazen ali
spremeni v globo! In ob enem da je tudi
uložil drugo prošnjo, da bi eventu-
velno svojo kazen ne odsedel
na Voloskem, ampak v zaporih
deželnega sodišča v Trstu!

Ali ste razumeli?! Popred je prosil, naj
bi mest. v Trstu odsedel na Voloskem; a
ko so mu privolili za Volosko, prosil zopet
za Trst! Ali se ne pravi to norec delati iz
sodnih oblasti!

No, »Naša Sloga« meni, da oblasti do-
bro vedo, za kaj gre Krstiču. Zavlačevati
hoče, ker se bližajo volitve v
Veprincu!! Vsako prošnjo Krstičeve
predlaga niža oblast viši. Tako mine neko-
liko dni. Potem mu dovoljujejo, kar prosil,
a ko je minol rok, ulaga nove prošnje!

Zabeležiti treba tudi, kako Krstič ute-
meljuje svojo novo prošnjo, da bi kazna od-
sedel v Trstu! S tem, da hrvatske novine
napadajo sodnika Lucieha na Voloskem!
Torej to, da naše novine opozarjajo na dvojni
mero, naj bi bilo razlog, da bi Krstiču ne
trebalo za sedaj v zapor, ne na Voloskem,
ne v Trstu!!

»Naša Sloga« se čudi, kako da sodišče
na Voloskem ni a limine odbilo najnoveje
prošnje Krstičeve! Rečeni list je radoveden,
iz katerih vzrokov je rečeno sodišče pripo-
ročilo dež. sodišču to prošnjo?! In kaj stori
više deželno sodišče?!

Mi pa beležimo tu — in sicer na mnoga
vprašanja — da se e. k. sodnik v Voloskem
piše z a L u e i c h a!

P. S. Danes došli nam »Narodni list«
z Voloske pa poroča, da so orožniki dobili
nalog, naj primejo Krstiča. Ali on se ne da.
Dne 29. oktobra da je namreč rekoil na
Reko. A ker je bil obsojen le radi kontro-
venije, ga policija ne sme izročiti orožni-
kom na Voloskem. Sedaj pojde Krstič na
Volosko, kadar se bo njemu ljubilo. »Narodni list«
vsklika: Viva la Giustizia e crepi
il mondo!!

Ali niso vse to neverjetne stvari in
vendar se resnično godijo do pišice... ker
smo na ... Primorskem.

× **Na znanje presvetlemu vladiki**
v Trstu! Iz Groznjana nam pišejo: V prvi
polovici minolega meseca se je predstavila
presvetlemu vladiki tržaškemu deputacija iz
te župnije s prošnjo, da bi presvetli vplival
na novoimenovanega našega župnika v tem
zmišlu, da bi ta poslednji ne odpravljaj iz
naše cerkve še ono malo našega jezika, kar
ga je zapustil njegov prednik, ki je bil naš
odločen protivnik v narodnem pogledu. Pre-
svetli vladika je obljubil, da se hoče dati
informirati o stvari in da poskrbi, da bo
ustrežno opravičeni zahtevi naši.

Da bo znal presvetli, kako se je izpol-
nila njegova obljuba, mu sporočamo tem po-
tom, da je župnik Vaselli prvo nedeljo po
povratku deputacije iz Trsta propovedoval pri
prvi sv. maši edino italijanski in
tako tudi sledeče nedelje, da si se je pred
njim pri tej maši vedno propovedovalo
hrvatski!

Sedaj ne vemo, ali je gospod župnik
dobil kakov nalog ali ne? In ne vemo, da-li
le po svoji volji postopa proti željam ogromne
večine prebivalstva, ali pa mu je puščeno
na voljo, naj dela, kar hoče, da je le zado-
voljna tista peščica Italijanašev v našem
mestecu!

Ako mislijo gospoda na ordinarijatu, da
je g. Vaselli postavljen župnikom le za ne-
znatno manjšino župljanov, to je, za one v
mestecu, potem pa naj bodo uverjeni, da jim
bodo Italijanaši sicer jako hvaležni, ali mi
kmetje od izven mesteca bomo govorili, da
nimamo župnika, ker se isti ne briga za to,
da bi nas poučil in tolažil v našem materin-
nem jeziku. Kaj bo iz nas in naših otrok —
to vedi sam Bog, ali odgovarjali
bodo naši pastirji!

× **Iz Sezane** smo prejeli: O priliki
poroke gospičice Marije Živčeve, hčerke ve-
leposestnika in župana v Skopem, z gospo-
dom Antonom Ražmom, trgovcem na Opči-
nah, je nabrala gospičica Rezika Živčeva od
zbranih svatov 28 K 8 st. na korist družbe
sv. Cirila in Metodija. — Od Skopeljskih
udov družba sv. Mohorja 1 K. Srčna hvala
vsem darovateljem!

Vesti iz Kranjske.

* **Defraudacija v »Slov. umetniškem**
društvu«. Odbor tega društva priobčuje na-
stopno izjavo:

»Odbor »Slovenskega umetniškega dru-
štva« izjavlja, da ni v nikaki dotiki s poro-
čili raznih listov o »defraudaciji v umetni-
škem društvu« in o drugih tam izraženih
zadevah slovenskih umetnikov, da torej odk-
lanja vsako odgovornost glede teh objav.
Odbor je storil edino le one korake, ki so
potrebni za varstvo svojih interesov, strogo
ogibaje se javnosti. Druga pojasnila bo mo-
gel odbor po pregledu računov podati. —
Za odbor »Slovenskega umetniškega društva«:
Ivan Franke, predsednik. Ribard Jakopič,
tajnik.

* **Uboj.** Pred gostilno Jan. Levičarja na
Cesti pri Krškem je dne 2. t. m. zvečer v
nekem prepiru Jos. Amigoni zašel z nožem
tako rano kočarjevemu sinu Fr. Levičarju v
trebuh, da je poslednji po preteku pol ure
umrl. Ubijalec se je sam javil sodišču.

* **Predavanje v ruskem kružku.** Pred-
včerajjim zvečer je g. vseučiliški profesor
Šerel v mali dvorani »Mestnega doma« v
Ljubljani predaval v ruskem jeziku členom
ruskega kružka; a ker je imel pristop sploh
vsakdo, se je udeležilo predavanja tudi
mnogo drugih, ki se bavijo privatno z ru-
ščino. Gospod profesor Šerel je predaval
jako zanimivo o svojem potovanju po Fins-
kem. — Gospod profesor Šerel hoče prire-
diti to zimo 20 predavanj v ruskem jeziku;
povedati namerava še mnogo zanimivega o
svojih potovanjih po Rusiji in drugod. Pre-
davanje bo vsako sredo ob osemih zvečer v
mali dvorani »Mestnega doma«, kjer ima
tudi višji ruski kurz svoje konverzacijske ve-
šere. Občinstvu je dana prilika, slišati mnogo
zanimivega.

Vesti iz Štajerske.

— **Kje so tisti slajni uspehi?** »Šta-
jerec« je že vriskal od veselja, da po letošnji
deželnozbornski volitvi iz kmetških skupin pri-
dejo prvi poslanci njegove barve v deželni
zbor. Toda vsi so propali in sicer sijajno
propali! Vračko je na teh volitvah zopet
propal! Vjel je le osem glasov, katere si
lahko sedaj v Orehoveih shrani. Načelnik
okrajnega zastopa gornjeradganskega torej
nima nobenega zaupanja več! Zdravec pa
je žalostno prinesel v Loperšice 13 glasov.
On je predsed. nemškutarske kmetške zveze,
zanj je agitiral vse, kar je v ptujskem okraju
nemšk. in nemškutarskega. A le 13 glasov je
dobil! Kresnik je bil celo prepričan, da zmaga.
A to je bilo slabo prepričanje! Kmetje ga po-
znajo in ga ne marajo. O kandidatu Da-
mianu pa sploh ni vredno govoriti, ker je
bilo od vseh dob izključeno, da tako neznan in
nezaslužen človek kje zmaga. Radovedni smo,
ali »Štajerec« tudi v prsebni izdaji naznani
propad svojih mož, kakor je prej njih kandi-
daturu!!

Pc »Slov. Gospodarju«.

Vesti iz Koroške.

+ **Kje pa smo?** Pod tem naslo-
om piše »Mir«: Na naše pritožbe, da naj tisko-
vine na poštah ne bodo samo nemške, do-
segli smo res, da so postale dvojezične. Pa
ne prenelo! Ne mislite, da so nemško-slo-
venske, ampak — nemško-češke, posebno
brzojavke. Pričakujemo od pristojnih oblasti,
od e. k. trgovskega ministerstva, da našim
postojnim uradom dá našim krajem primernih
tiskovine. Ne svetovali bi ministru, da bi kdo
naših »hajlovcev« dobil brzojavko na nem-
ško češkem papirju.

+ **Deželnozbornske volitve.** Na shodu
zaupnih mož dne 16. oktobra so bili določeni
nastopni kandidati za slovenske kraje v
kmečkih občinah: Za okraj Piibark-Zelezna
Kapla: Fran Grafenauer; za okraj Velikovec-
Dobrlavas: Valentin Podgor; za okraj Ce-
lovec-Borovlje: Janez Ure (in od nemško-
katoliške strani: Janez Freithofaig); za okraj
Rožek-Beljak-Paternijon: Fran Eller (in od
nemško-katoliške strani: Matej Spitaler); za
okraj Trbiž-Podkloster: Janez Ehrlich; za
okraj Šmohor-Kotiče: Janez Huber.

Brzojavna poročila.

Državni zbor.

DUNAJ 7. (B.) — Zbornica poslancev.
— Mej došlimi spisi je interpelacija posl.
Tambosija, s katero zahteva — sklicuje se
na najnoveje dogodke na vseučilišču v Ino-
mostu — naj se paralelni kurzi na vseučil-
išču v Inomostu premeste v Trst, kjer naj
se spopolne v laško univerzo. Dalje je med
došlimi spisi interpelacija posl. Breiterja, s
katero zahteva — sklicuje se na spopade
med Poljaki in Madjari pri Morskem ošesu —
naj se takoj določijo meje na podlagi izreka
razsodišča. — Zbornica je nato nadaljevala
razpravo o Koerberjevi izjavi. Posl. Biankini
je opozarjal, da toliko nizki odstotek itali-
janskega prebivalstva v Dalmaciji zahteva
italijanski jezik v deželnem zboru in v ura-
dih, vzlie temu, da je avtonomna oblast
uvela hrvaški jezik in ga deželni zbor dal-
matinski zahteva že 20 let. Pa ne le v
Dalmaciji, ampak tudi v Trstu se poskušajo
proti Hrvatom in Slovencev ista sredstva,
ko 29 tisočem Slovencev ne dajo niti ene
ljudske šole in ne umeje namestnik ne hr-
vatskega ne slovenskega jezika. Tako poli-
tiko, katero goni italijanska irredenta, vlada
ne bi smela trpeti.

Govornik je navel posamične kričeče
slušeje agitacije, kakor jo tira »Lega Nazio-
nale« v Dalmaciji. Tožil je radi neopravi-
čenih konfiskacij hrvatskih novin, kakor tudi
radi tlačenja hrvatskega življa v Dalmaciji
Italijanom v prilog ter je pripomnil, da taki
čini ne služijo v slavo ni novemu namest-
niku, ni vladi. Govornik je povdarjal, da je
italijanski pesnik Gabriele D'Annunzio'oblju-
bil zložiti odo, katere prihodek se nakloni
irredentistiški »Lega Nazionale«. Potrpelj-
vost Hrvatov in Slovencev je pri kraju.

Treba storiti konec temu abnormalnemu
stanju, v katerem je avstrijska vlada zaščit-
nica irredente. Vladi je v dolžnost, da stori
to tudi z radikalnimi sredstvi, ker sicer da
Jugoslavlani najdejo srečstva in poti, da re-
šijo svojo narodnost.

Zašel je govoriti poslanec dr. Prazak.
Seja traja dalje.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
Svoji k svojim!
ZALOGA
pohištva
dobro poznano
tovarne mizarske zadruga v Gorici (Solkan)
vpisane zadruga z omejenim poročtvom
prej Anton Černigov
Trst, Via di Piazza vecchia (Rosario)
št. 1. hiša Marenzi.
Največja tovarna pohištva primorske dežele.
Solidnost zajamčena, kajti les se osuši
v to nalašč pripravljenih prostorih s tem-
peraturo 60 stopinj. — Najbolj udobno, mo-
derni sestav. Konkurenčne cene.
Album pohištva brezplačno.
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Aleksander Levi Minzi
Prva in največja tovarna pohištva
vseh vrst.
— T R S T —
TOVARNA: ZALOGA:
Via Toza, Piazza Rosario št. 2
vagal (Solako poslojpe)
Via Limitana in Via Riberge št. 21
Telefon št. 870.
Velik izbor tapetarij, srecal in silk. Iz-
vršnje narečbe tudi po posebnih načrtih.
Cene brez konkurence.
ILUSTROVANI CENIK ZASTONI IN FRANKO
Predmeti postavio se na pa. obrod
ali železnico franko

Prodajalnica izgotovljenih oblek
 "Alla città di Trieste"
 tvrdke
EDVARD KALASCH
 Via Torrente št. 34
 nasproti gledališču "Armonia"
 s krojsenico, kjer se izvršujejo obleke
 po meri in najugodnejših cenah. V pro-
 dajalnici ima tudi zalogo perila za
 delavski stan po izvenredno nizkih cenah.
 Izbor boljših in navadnih suovij.
 VELIK IZBOR
 izgotovljenih hlač za delavce
 kakor tudi blaga za hlače, ki se na-
 pravijo po meri.

Gustav Bonazza
 v Trstu, Piazza Barriera vecchia,
 (vogal Androna del' Omo).
 Velika zaloga pohištva, ogledal, okvir-
 jev in tapecarij.
 — Popolno opremljene sobe. —
 Konkurenčne cene.
 Naročbe se dostavijo razven embalaže
 franco na kolodvor ali brod v Trstu

M. U. Dr. Ant. Záhorský
 priporoča svojo pomoč na porodih, abortih
 in vseh ženskih boleznih, kakor: ne-
 rednosti v perijodi, krvavenje, beli tok,
 neredna lega maternice itd., kakor sploh
 v vseh slučajih bolezni.
 Ordinuje ulica Carintia št. 8. od
 9-11 in od 2-4.

Anton Skerl
 mehanik
 Piazza delle Legna 10. (hiša Caccia).
 Gramofoni, fonografi, plošče in ci-
 lindri za godbo v velikem izboru.
Internacionalna godba in petje.
 Vse po cenah, da se ni bati konku-
 rence.
 Specijaliteta:
 Priprave za točnje piva.
 NB. V olajšanje nakupovanja se proda-
 jujo v-i predmeti tudi na mesečne obroke.

Osmico
 je odprl
Matija Lah v Rocolu.

Prodajalnica ur
F. Haslinger
 zaprisežen izvedenec in urar c. kr. priv.
 južne železnice
 Via delle Poste (Palača Galatti)
 nasproti št. 12.
 Velik izbor ur vseh vist. Poprave se izvrše
 v katerikoli množini in kateresibodi vrste,
 kakor kronometri itd. z vso natančnostjo in
 točnostjo na jamstvo.

Brezkonkurenčne cene.
 Spoštovane slovenske gospodinje
 Zahtevajte pri svojih trgovcih
NOVO
Ciril-Methodijevo
cikorijo.

Najstarejša slovenska tovarna in zaloga pohištva
Andrej Jug
 TRST — ulica sv. Lucije št. 12 (zadej c. k. sodnije) — TRST
 priporoča svojim cenjenim rojakom svoje najboljše in trpežno pohištvo, bodisi
 svetlo ali temno poltirano, kakor za spalne, jedilne in vizitne sobe. Sprejema
 tudi naročbe za vsakovrstne izdelke po načrtu ali poprave, krtere izvrši v
 najkrajšem času in v polno zadovoljnost naročitelja.
Cene brez konkurence.
 Za obilne naročbe se toplo priporoča svojim rojakom v mestu, okolici
 in na deželi: v misli gesla: **Svoji k svojim!**

Henrik Preuer
 Trst, Via Nuova št. 18.
Tovarna pohištva
od bambusa, fušpana
in vrbja.
 Popolne oprave, najbolj pripravne za
 darove kakor: stolice, naslanjači,
 etažere, mizice, španske stene za peči
 ali proti prepihu itd. itd.
Najzmernejše cene.

Jvan Semulič
 v Trstu, Piazza Belvedere (nova hiša)
 priporoča slavnemu občinstvo v Trstu
 in okolici kakor tudi po deželi, svojo
bogato zalogo pohištva.
 V zalogi ima vsakovrstno pohištvo najfineje in drugi vrste,
 iz trdega in belega lesa. Volnene postelje in prodaja volne v
 vsaki množini. Cene so zmerne in postrežba točna in poštena.

(10% popusta.)
Velika zaloga
 platnenega in bombažnega blaga
 u ulici Nuova št. 15
 zraven pekarnje Morin
tvrdke Vittorio Gasparini
 Dobiva se frustanj v barvah, pristne fraucozke tkanine,
 angleške maje, nogovice in švicarske veznine, kotonina, platno,
 prtnina, prsa za srajce, spodnja kriča, srajce za gospe, robci itd.
 (Oprave za neveste.)

V manifaktorni trgovini
tvrdke Giuseppe Bolle
 v ulici Nuova, nasproti palače Salem
 se nahaja:
 kotonina navadna, široka 78 cm po 16 novč. meter
 " " " " 78 " l. " 18 " "
 " " " " 100 " l. " 22 " "
 " " (za rjube) " 156 " " 36 " "
 " bela " 78 " " 20 " "
 " " (za rjube) " 156 " " 50 " "

"Andemo de Franz"
 krōma
 v ulici Geppa št. 14.
Joči vina prve vrste:
Bela vipavska . . . liter po 40 kr.
Črna istraka . . . " " 36 "
 Kuhinja domača, vedno preskrbljena z gor-
 kimi in mrzlimi jedili po zmernih cenah.
 Družinam se pošilja na dom od 10 litrov
 naprej: **Ipavsko belo liter po 38 kr.**
črno istersko liter po 34 kr.
 Priporoča se tudi krēmarmarjem, katerim dajem
 vino od 50 litrov naprej po dogovorjeni ceni.
Josip Furlan, lastnik.

Mihael Zeppar v Trstu, ulica
 San Giovanni
 št. 12
 ima zalogo pečij od majolike v velikem iz-
 boru, sama novost, bodisi glede risarij ali
 barv. Snov sestaja od same stanovitne zem-
 lje. Izključna zaloga za Trst, Primorje in
 Dalmacijo slavnoznane in odlikovane tovarne
 za peči Bratov Schütz v Blanskem (Morava)
 ustanovljena 1848. Pri teh pečih se prihrani
 50% na kurjavi. Lastna tovarna štedilnih
 pečij iz železa ali udelanih z majolikom. Izvr-
 šitev po meri in nizkih cenah.

Velikanski izbor
raznega pohištva
 spalne in jedilne sobe, svetlo ali
 megleno poltirane.
Bogat izbor
 divanov, okvirjev, ogledal, stolic,
 stenskih ur
 se rahaja v dobroznani
zalogi pohištva
Rafael Italia
 Trst - ul. Malcanton št. 1. - Trst.

Obuvala!
 Pri Pepetu Kraševcu
 zraven cerkve sv. Petra (Piazza Rosario pod ljud. šolo)
Bogata zaloga raznovrstnih obval za
gospe, gospe in otroke.
 Poštne naročbe se izvrše takoj. Pošiljatve so pošt-
 nime proste.
 Prevzema vsako delo na debelo in drobno ter se
 izvršuje z največjo točnostjo in natančnostjo po kon-
 kurenčnih cenah.
 Za mnogobrojne naročbe se toplo priporoča
Josip Stantič čevlj. mojster.
 Zalagatelj uradnikov in uslužbencev konsum-
 nega skladišča c. kr. glavnega carinskega urada in
 c. kr. generalnih skladišč; nadalje stražnikov c. kr.
 javne straže v Trstu in Miljah ter orožništva c. kr.
 p. iv. avstr. Lloyda.

OBUVALA.
 — Dobro jutro! Kam pa kam?
 — Grem kupit par čevljev!
 — Svetujem Vam, da greste v
 ulico Riborgo št. 25 po domače
 k Pierotu. Tam vdobite vsake vrste
 obuvala za moške, ženske in otroke.
 Isti popravlja male stvari brezplačno
 ter sprejema naročbe vsakovrstno obu-
 valo na debelo in drobno.
 Lastnik: **Peter Rehar.**

FERDO GUŠTINČIČ
 klesarski mojster
 TRST (via Giuliani II) — BARKOVLE (zraven pokopališča)
 Izvršuje vsakovrstna in najfineja orna-
 mentalna dela kakor n. pr.: oltarje, spo-
 menike, kipe, poprsja. — Razna dela iz
 mramorja, cementa in gipsa, kakor tudi
 slike po fotografiji v vsakovrstnih formatih
 itd. itd. Več slik je na ogled v Narodnem
 domu v Barkovljah.
 Lastni kamenolom v Petrovici (Repen).
 Zage na motor.
Cene po pogodbi in jako nizke.
 Priporočuje se slav. slovenskemu občin-
 stvu za obilne naročbe udani
Ferdo Guštinčič
 klesarski mojster.